

Hallintolain 34 §:n mukainen asianosaisten kuuleminen suojellun luontotyyppin pähkinäpensaikon rajaamisesta

Paraisten kaupunki
parinen@parainen.fi

Paraisten seurakuntayhtymä
lansi-turunmaan.seurakunta@evl.fi

Caruna
marko.koitijarvi@caruna.fi

Tilat, joita rajausesitys koskee:

- 445-480-1-7, KYRKOMARKEN, Paraisten seurakuntayhtymä
- 445-480-1-6, PRÄSTGÅRDEN, Paraisten seurakuntayhtymä
- 445-511-1-239, TENNBY, Paraisten kaupunki
- 445-500-1-18, MUNKVIK, Paraisten kaupunki
- 445-500-1-75, MUNKVIK, Paraisten kaupunki
- 445-500-2-39, HAGA Å MUNKVIK, Paraisten kaupunki
- 445-12-15-1 yksityinen maanomistaja, naapuri
- 445-12-15-2 yksityinen maanomistaja, naapuri

Paraisten kaupunkialueen välittömässä läheisyydessä olevassa Munkvikenin merenrantalehdossa on luonnonsuojelulain 64§ tarkoittaman suojellun luontotyyppin, pähkinäpensaikon, eräs Suomen lajistollisesti edustavimmista ja merkittävämmistä esiintymistä. Luonnontilaisuutta ilmentävät kuolleet pähkinän rungot ja oksat, kuolleet havu- ja/tai lehtipuiden pysty- ja maapuut, lahoppuujatkumo, vanhat puuyksilöt sekä lahoppuulla ja pähkinällä viihtyvä lajisto. Pähkinäpensaita kasvaa laajasti metsäisillä rinteillä ja kivikkoisissa kallionaluslehdossa sekä kulttuurimaiseman reunalla.

Lupa- ja valvontavirasto tekee suojelupäätöksiä luonnonsuojelulain mukaisille suojeltaville luontotyypeille. Suojelupäätöksessä on määriteltävä suojellun luontotyyppin esiintymän rajat. Rajausten tavoitteena on turvata luontotyyppien ominaispiirteiden säilyminen.

Liitekarttaan rajattu alue on luonnonsuojeluasetuksen 4 §:n mukaan luonnonsuojelulain 64 §:n 1 mukaisesti luontaisesti syntynyt pähkinäpensaikko ja alueella kasvaa vähintään kaksi metriä korkeita tai leveitä pähkinäpensaita yhtenä tai useana lähekkäin sijaitsevana ryhmänä vähintään 20 kappaletta hehtaarilla. Pähkinäpensaikon sisällä on myös sen luontotyyppin kanssa päällekkäisenä luontotyyppinä kaksi edustavaa pienialaista tervaleppämetsää.

Luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin mukaan suojellun luontotyyppi esiintymää ei saa hävittää tai heikentää. Alueen hävittämisen- ja heikentämiskielto tulee voimaan, kun Lupa- ja valvontavirasto on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Edellä mainittu rajauspäätös ei muuta alueen omistusoikeuksia vaan maanomistus säilyy ennallaan. Lupa- ja valvontaviraston antaman rajauspäätöksen jälkeen alue merkitään tilan kiinteistörekisteritietoihin (luonnonsuojelulaki 64 § 3 mom.).

Aiempi kuuleminen ja sen täydentäminen

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen (myöh. 01.01.2026 lähtien Lupa- ja valvontaviraston) ylitarkastaja Iiro Ikonen kävi Paraisten Munkvikenin alueella 15.10.2025 yhdessä Suomen ympäristökeskuksen projektipäällikkö Kimmo Syrjäsen kanssa. Käynnin aikana pohdittiin alueen turvaamistoimia ja rajattiin suojeluun luonnonsuojelulain kriteerit täyttävä 26,6 hehtaarin pähkinäpensaslehto. Alue on lajistollisesti valtakunnallisesti erittäin merkittävä.

Munkvikenin luontotyyppirajauksesta kuultiin maanomistajia Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimesta 18.12.2025. Maastossa käytiin Paraisten kaupungin edustajien, Paraisten seurakunnan sekä Suomen Ympäristökeskuksen edustajan kanssa 03.02.2026. Tällöin sovittiin, että kuullaan vielä kahta naapurimaanomistajaa ja Carunaa (sähkölinja). Samalla sovittiin, että kuulemisaikaa pidennetään 15.04.2026 saakka niin että lähetetään uusi kuulemiskirje. Asia on siirtynyt ELY-keskukselta uuteen valtakunnalliseen organisaatioon Lupa- ja valvontavirastoon. Paraisten kaupungin kanssa sovittiin, että päätöksen ulkopuolelle jätetään suunniteltu tielinjaus ja asemakaavan AT-alue (liite 1). Tielinjauksen alle jää vanhenevaa metsää mm. suuria haapoja, pähkinöitä ja arvokasta lehtoa, mutta arvioitiin kuitenkin, että alue ei ole pähkinäpensaslehtojen -luontotyyppiin kannalta merkittävä. Muutokset on huomioitu kuulemiskartassa. Tien leveys asemakaavoitetun tielinjauksen alkuosassa on 27 metriä. Paraisten kaupungin maastokäynnillä antaman arvion mukaan tielinjausta on erittäin vaikea toteuttaa muualta ja pähkinäpensaslehtojen läpi menevä linjaus on olemassa olevan maakuntakaavan ja yleiskaavan mukainen. Kaavan muistolehdon rajaukseen esitetyn osan (EH-alue) osalta todettiin, että se on kokonaisuudessaan luontotyyppiin ja lajistoon kannalta merkittävä osa-alue, joka suurelta osin muuttuisi/tuhoutuisi muistolehtoa ja siihen liittyvää infraa perustettaessa.

Munkvikenin lehdon tyyppillistä sekä harvinaista lajistoa

Alueella esiintyvät erityisesti suojeltavat paasihiippasammal (*Orthotrichum urnigerum*, CR), kertunhiippasammal (*Orthotrichum patens*, CR), kantopanusammal (*Calypogeia suecica*, EN) ja lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*, EN) sekä uhanalaiset isonokkasammal (*Eurhynchium striatum*, EN), luutasammal (*Thamnobryum alopecurum*, VU), kaarnahiippasammal (*Nyholmia gymnostoma*, VU), pohjanharasammal (*Campylophyllum halleri*, VU) ja höyhensammal (*Ctenidium molluscum*, VU). Näistä mm. höyhensammal ja luutasammal hyötyvät Paraisten alueen kallioille laskeutuvasta kalkkipölystä.

Lisäksi alueella kasvaa haapariippusammalta (*Neckera pennata*, VU) 10 haavan rungolla. Silmälläpidettävistä lajeista alueella kasvaa rakkosammal (*Nowellia curvifolia*, NT), sirohuurresammal (*Cratoneuron filicinum*, NT), siroritvasammal (*Pseudoamblystegium subtile*, NT), etelänkiertosammal

(*Tortella inclinata*, NT) ja lammassammal (*Pseudoscleropodium purum*, NT). Lehdon pohjalla kasvavat mm. vaateliaat lounaiset lehtosammalet kalvassiipisammal (*Fissidens dubius*, DD) ja lehtosiipisammal (*Fissidens taxifolius*, DD), sekä paikoin runsaana poimulehväsammal (*Plagiomnium undulatum*, LC). Erittäin uhanalaisen isonokkasammalen ja vaarantuneen luutasammalen esiintymät ovat Suomen laajimpia merkittävimpiä.

Putkilokasveista alueen lehdossa havaittiin maastokäynnillä mm. sinivuokkoa (*Hepatica nobilis*), lehtokortetta (*Equisetum pratense*), kevätlinnunhernettä (*Lathyrus vernus*), mustakonnanmarjaa (*Actaea spicata*), lehtokuusamaa (*Lonicera xylosteum*) sekä lehtoneidonvaippaa (*Epipactis helleborine*). Alueella on jaloista lehtipuista lisäksi joitakin vuorijalavia (*Ulmus glabra*). Harvinaisista lajeista alueella oli tavallisen mäntykukan ohella kaljumäntykukkaa (*Hypopitys hypophegea*, VU) muutamassa ryhmässä toistasataa versoa. Alueen eteläpäässä pellon reunan tuntumassa oli joitakin linnunhernetikkukoin (*Micrurapteryx gradatella*, EN) syömäjälkiä paahtaisen alueen reunoilla syyälinnunherneellä (*Lathyrus linifolius*). Myös sisäosissa oli paikoin mustuneita syyälinnunherneitä polun varsilla, mutta niistä ei enää syömäjälkiä erottanut. Alue on potentiaalinen paikka muillekin uhanalaisille mikroperhoslajeille.

Puiden rungoilla kasvavista jäkälistä alueelta tunnetaan mm. ruskopiilojäkälä (*Diarthonia spadicea*, NT) ja punalehtojäkälä (*Bacidia rubella*, LC). Lehdon pähkinäpensalla kasvaa runsas ja elinvoimainen esiintymä vaateliasta pähkinänkääpää (*Polyporus campestris*, LC). Lisäksi alueelta on havaittu etelänkääpää (*Phellinus ferruginosus*, NT), haavanarinakääpää (*Phellinus populicola*, LC) ja mäyränkääpää (*Boletopsis leucomelaena*, NT).

Maastokäynniltä kuvia liitteessä 2.

Alueen hävittämisen- ja heikentämiskielto

Luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin suojeltuihin luontotyyppihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Luontotyyppin ominaispiirteitä ovat tietynlainen kallio- ja maaperä sekä niiden vesi- ja ravinnetalous ja näihin olosuhteisiin luontaisesti sopeutuneet eliölajit ja eliöyhdyskunnat.

Luonnonsuojelulain 64§ 2 momentin mukaan suojellun luontotyyppin esiintymän hävittämisen- ja heikentämiskielto tulee voimaan, kun Lupa- ja valvontavirasto on päätöksessään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan esiintymän rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Edellä mainittu suojelupäätös ei muuta alueen omistusoloja vaan maanomistus säilyy ennallaan.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että muun muassa seuraavat toimenpiteet saattavat hävittää tai heikentää suojellun luontotyyppin ominaispiirteitä:

- rakennelmien, rakennusten tai teiden rakentaminen;
- maa-ainesten tai kaivoskivennäisten ottaminen;
- ojittaminen tai muun vesitalouden muuttaminen;
- pähkinäpensakolle luontaisen kasvillisuuden poistaminen, hävittäminen tai vahingoittaminen

- vieraslajien leviäminen
- moottoriajoneuvolla liikkuminen muutoin kuin alueen luonnonhoitotoimien, kaatuneiden puiden siirron tai polkujen/tien huollon yhteydessä
- kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa vaikuttaa epäedullisesti alueen ominaispiirteiden säilymiseen

Vieraslajit

Vieraslajien osalta tulee noudattaa lakia vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta 1709/2015 muutoksineen. Vieraslajien poistoa voi tehdä alueella. Vieraslajeja tulee kaupungin lähialueella seurata ja niiden hävittämiseen alueella tulee panostaa niitä luontotyyppialueella havaittaessa.

Suojeltavan luontotyyppin hoito

Suojellun luontotyyppin esiintymän aluetta voidaan tarvittaessa hoitaa maanomistajan suostumuksella Lupa- ja valvontaviraston hyväksymällä tavalla. Pähkinäpensas tarvitsee runsaasti valoa kukkiakseen ja kasvaakseen suureksi. Luontotyyppiltä voidaan tarvittaessa poistaa liikaa varjostavia puita, erityisesti kuusia. Jalopuut, haapa ja raita sekä vanha ja lahoava puusto tulee alueella pääsääntönä säilyttää. Lahot ja maahan pudonneet pähkinän rungot ja oksat säilytetään, samoin kuin pystyssä olevat kuolleet rungot, sillä ne ovat tärkeitä pähkinän seuralajiston ja lehtolajiston elinympäristönä. Pähkinäpensaikkoja ei tule hoitaa puistomaisen harvoiksi ja siistityiksi pelkästään pähkinäpensaun uudistumista ja elinvoimaisuutta ajatellen, vaan suojelun tarkoituksena on koko luontotyyppin ominaispiirteiden ja tyyppillisen sekä harvinaisen lajiston turvaaminen. Myös pellon laidasta voidaan poistaa nuorta puustoa Lupa- ja valvontaviraston hyväksymällä tavalla.

Munkvikenin raja-alueella voidaan tehdä luonnonhoitoa: hoitotoimia suunnitellaan ja niiden toteuttamisesta neuvotellaan maanomistajan kanssa osana tätä rajauspäätös-menettelyä. Alue tulee jättää pääosin luonnontilaan niin että vaarallisia puita voidaan kaataa ja tarvittaessa siirtää polkujen ulkopuolelle. Alueella on kaatunut viime aikoina lukuisia järeitä elinkaarensa päässä olevia kuusia. Alueella syntyy sukession edetessä varjostavaa puustoa, jota voidaan suunnitellusti, kuvio kerrallaan, vähitellen tarvittaessa poistaa (lähinnä kuuset). Poisto kuten muutkin toimet tulee toteuttaa Lupa- ja valvontaviraston ohjeistamina luonnonhoidollisina toimina, niin että pienehköjä hoitokuviaita käsitellään aina kerrallaan.

Harkinnanvarainen tuki luontotyyppin hoitoon

Luonnonsuojelulain 21§:n mukaan luontotyyppin ennallistamista, kunnostusta ja hoitoa edistäviin toimenpiteisiin voidaan myöntää harkinnanvaraista tukea (valtion talousarviossa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa). Tuki koostuu tavaroista ja palveluista. Lounais-Suomen elinvoimakeskus voi myöntää tukea hakemuksesta tai maanomistajan kirjallisella suostumuksella. Jos tuki edistää tuen saajan taloudellista toimintaa, se voidaan myöntää ainoastaan hakemuksen perusteella.

Alueen kaavavaraukset ja rakentamiskäyttö

Alue sijaitsee Paraisten keskustan yleiskaavan kaavavarausten VL (lähivirkistysalue), SL (luonnonsuojelualue), luo-10 (luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue) ja EH-alueilla

(muistolehdoksi suunniteltu alue). Yleiskaavassa alueella on myös ohjeellinen tielinjaus. Lisäksi pohjoinen raja-alue on asemakaava-alueen virkistysalueella (VP). Luontoarvoja on merkittävästi kaikilla kaava-alueiden osilla. Munkvikenin alue on ilmoitettu Paraisten rakentamisen mahdollisena kehityskohteena v.2026.

Poikkeaminen hävittämis- ja heikentämiskiellosta

Lupa- ja valvontavirasto voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin kiellosta, jos kyseisen luontotyyppin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyyppin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa (luonnonsuojelulaki 66 §).

Korvaus

Jos luontotyyppin suojelusta aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, hänellä on oikeus saada siitä täysi korvaus. Korvausvelvollisuus ei kuitenkaan synny ennen kuin alueen omistaja tai erityisen oikeuden haltija on hakenut Lupa- ja valvontavirasto lupaa poiketa luontotyyppin suojelemiseksi annetusta päätöksestä ja hakemus on hylätty. Jos on etukäteen ilmeistä, että lupaa poikkeamiseen ei voida myöntää, korvaustoimitus voidaan panna vireille ilman poikkeuslupan hakemista. Jos korvauksesta ei voida sopia maanomistajan ja Lupa- ja valvontaviraston kesken, toimitusta korvauksen määrittämiseksi haetaan Maanmittauslaitokselta.

Hallintolain 34 §:n mukainen asianosaisen kuuleminen

Lupa ja valvontavirasto valmistelee liitekarttaan merkityn, suojellun luontotyyppin rajauspäätöstä ja varaa maanomistajille tilaisuuden hallintolain (434/2003) 34§:n mukaisesti lausua mielipiteenne ja antaa selityksenne edellä selostetussa asiassa. Paraisten kaupunkia pyydetään lausumaan omistamansa kiinteistön lisäksi myös koko suojeluun suunnitellusta alueesta kaavoituksen näkökulmasta. Maanomistajien lisäksi kuullaan Carunaa sekä Paraisten kaupungin pyynnöstä kahta naapuria, joilla on noussut aiemmin esiin kysymyksiä pähkinäpensaikon raivauksesta.

Mahdollinen mielipide pyydetään toimittamaan tammikuussa 15.04.2026 mennessä perustettavan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon sähköisesti (kirjaamo@lvv.fi) viitteenä diaarinumero tai vaihtoehtoisesti kirjeenä osoitteeseen Lupa- ja valvontavirasto, Yrjönkatu 6, 28100 Pori, viittauksella liro Ikonen/ asian diaarinumero .

Mielipiteen toimittamatta jättäminen määräajassa ei estä asian ratkaisemista.

Yhteyshenkilö asiassa on ylitarkastaja liro Ikonen (puh. 040 8256610), sähköposti liro.ikonen@lvv.fi

LIITTEET:

Liite 1: Kuulemiskartta Munkvikenin luonnonsuojelulain luontotyyppi pähkinäpensaikko

Liite 2: Kuva Munkvikenin pähkinälehdosta ja alueella esiintyvistä lajeista

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Iiro Ikonen ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Iida Kämäri

Ryhmäpäällikkö
Lajit- ja luontotyypit

Iida Kämäri

Ylitarkastaja

Iiro Ikonen

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihe: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Luonnonsuojelulain 64§ mukaisen luontotyypin pähkinäpensaikon rajausesitys

 Munkviken pähkinäpensaikko 26,6 ha

Kuvaliite 2

Kuva 1: Munkvikenin pähkinälehtoa

Kuva 2. Isonokkasammalta (*Eurhynchium striatum*, EN)

Kuvat 3-5: Luutasammal, haapariippusammal ja kantopaanusammal

Tämä asiakirja LVV-U/22178/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/22178/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kämäri Iida 27.02.2026 10:59

Esittelijä Ikonen Iiro 27.02.2026 10:30